

El fillol Patrizio Rigobon situa Ennio Flaiano entre Pla i Capri per presentar-lo al lector català

Lectura i edició anacròniques

El *Diccionari de la literatura catalana* dóna a entendre que l'any 1896 Celestí Barallat i Falguera llegeix a l'Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona una breu monografia sobre *Nyerros y cadells*, i que es publica el mateix any. La va llegir el 1891 i es publicà el 1895.

Indignada esborrada

Quan la Marguerite d'*El gat* va sentir que el seu segon home teclejava el piano que pertanyia al primer i que no s'havia obert d'ençà que va enviuadar, va baixar corrents, indignada ("indignée"), a la sala d'estar, incapaç de comprendre com ell havia pogut cometre aquell acte d'audàcia. Quaderns Crema-Lluís Maria Todó amaguen al lector que hi baixés indignada, no sigui cas que la inclogui en l'actual moviment dels indignats.

Tocada de timbals

El Rei d'*A través del mirall* ordena a Sessa, segons labutxaca-Salvador Oliva: "vés a buscar els timbals per començar a tocar". Els havia de tocar Sessa, només, o també el Rei?, es pot preguntar el lector. El lector de l'original, o de les traduccions de Víctor Compta i Amadeu Viana, no es fa cap pregunta perquè el que diu el Rei és: "vés i ordena als timbalers que comencin a tocar" ("go and order the drums to begin").

Anirem tots cap al cel

El DIEC2 confirma, com va empescar-se el DIEC1 –cosa que no deia el Fabra– que "guanyar-se el cel" i "guanyar-se la glòria eterna" vol dir "obtenir, adquirir, (un profit, una recompensa), com a resultat d'un treball, d'un esforç, d'una obra meritòria, etc." Se sap, de bon de veres, d'algú que hagi guanyat el cel, la glòria eterna? Evidentment, com ha afegit el DIEC2 a l'entrada, sense adonar-se de la duplicitat, "guanyar-se el cel [o guanyar-se la glòria del cel]" és una locució que vol dir "patir amb resignació les penes, els treballs, etc."

Ennio Flaiano, convertit en segell. El 1960, any de producció de *La dolce vita*, Fellini el presenta a Anita Ekberg.

L'hispanista catalanòfil Patrizio Rigobon (Mogliano Vèneto, Treviso, 1959), professor de català de la universitat Ca' Foscari de Venècia, situa l'escriptor Ennio Flaiano (Pescara, 1910-Roma, 1972) entre Josep Pla i els monòlegs de Joan Capri a l'hora de presentar-lo al lector català. El fillol escriu l'epíleg de la primera traducció de Flaiano al català, el volum *Diari nocturn*, recull de textos diversos, amb el dietarístic que dóna títol a l'edició inclòs, publicat per la nova editorial Días contados, de Barcelona, en una traducció de Pau Vidal.

Flaiano ha passat a la història, fonamentalment, per la seva prolífica tasca de guionista de cinema, una obra que compta amb una llarga llista de pel·lícules realitzades per tota mena de directors, d'Antonioni a Berlanga, llista encapçalada per Federico Fellini, amb el qual va fer deu pel·lícules. Però, com a periodista i escriptor, els seus aforismes han sobreviscut a la seva mort i cada dos per tres, diu Rigobon, la gent el cita a la televisió, a la ràdio i a tots els mitjans. "Aquest gran enemic del tòpic –escriu Rigobon en l'epíleg– ha acabat esdevenint objecte de tòpics pòstums amb la construcció per part d'altres d'un mite de fireta".

El lector català, diu Rigobon, hi trobarà consonàncies amb el surrealisme realista d'alguns monòlegs de Joan Capri. Així, en la segona part del llibre, "Sis narracions breus útils", hi ha un conte, "El desconegut", que representa fidelment l'abans i el després d'una part del conegut monòleg caprià "El desmemoriat", aquell que diu "vam estar sis hores abraçats a les Rambles i no hi havia manera de saber de què ens coneixíem".

A banda que Pla, com Flaiano, és constantment citat a tots els mitjans de comunicació, el que agermana els dos escriptors, diu Rigobon, és que són dues obres que transpiren molts plantejaments de moralista del segle XX, expressats des d'una ironia tallant i tal vegada cínica. Això sí, Flaiano és molt més radical: ha desaparegut qualsevol saviesa antiga o moderna i la paradoxa és el teixit de la seva invenció literària.

Per la seva banda, el que el lector hispànic trobarà de familiar en Flaiano, diu Rigobon, és l'humor de Ramón Gómez de la Serna i dels seus deixebles Miguel Mihura i Enrique Jardiel Poncela.

Flaiano neix al mateix carrer de Pescara que Gabriele D'Annunzio i representa, com recorda Rigobon, la seva alternativa política, cultural i moral. Tots dos són intèrprets de les seves èpoques, però les èpoques són molt diferents.

L'obra que el lector català té ara traduïda pertany a la Itàlia postfeixista de la reconstrucció posterior a la guerra, d'un encara incipient miracle econòmic i arrelada culturalment a la pròpia ètica neorealista, com s'entenia des del punt de vista romà. Roma és la ciutat on Flaiano va desenvolupar tota al seva activitat i delimita l'època de redacció del *Diari nocturn* que recull textos molt diferents i de cronologia molt variable, situats entre el 1943 i el 1956.

Lluís Bonada